

FOTO: STIPAN BALATINAC

II. festival „Kulturna baština Bunjevaca bez granica” u Gari

6. stranica

Počasni doktorat Kolindi Grabar Kitarović
3. stranica

Umalo četiristo učenika

4. stranica

Hrvatska nedilja Plajgora

11. stranica

Komentar

Iz jednoga srca

Mačehinska priroda, bolje rečeno nevrime cijelo ljeto je pokazalo zube, izgrizalo kusić iz ljudskoga žitka, a i srušilo je sve pred sobom, rompotalo skroz naših sel. Iskusili smo što je to kad četire dane nij' struje, iskusili manjkanje uobičajenoga, naučenoga žitka, a iskusili smo i to, kako človik veljek nastane nemoćan, kad je ishićen iz takta komforta i ugodnosti. Kad mora prati s rukom, kad mora vodu stopliti da se okupa, kad mora s lampama poahadjati po stanu, kad ruškice na plafonu mrtvo kukaju u naš obraz, ne samo nekoliko ur, nego i dane dugo. Ako je još samo to, donidob je to još kako-tako izdržljivo, ali kad cijeloljetno djelovanje zniči čez tri minute neočekivani vitar u poljodjelstvu, ili kad sve ljudsko imanje se zgubi u vodi, ognju, ne daj Bože, što onda reći?! Zadnja ljeta u Nardi, bilo je jur svega. Gdo zna najzad projti u vrmenu u misli, ta zna kako je izgledala negda glavna cesta, kad još nije bilo ovako tvrdih i nemilosrdnih godinov, vitrov. Kako su onde skroz stala visoka, ugledna stabla, ako se more reći za red drinov da je ugledan. Nisu ta stabla samo kinčila selo, nego su stavila u neki okvir lipo uredjene, čiste ulice, dala su neku neobičnu pratnju večernjim šetanjem na stranki. No vrime se je namirilo na ove nardarske simbole i jalno je pokidalo, slamao sve, što se je nek našlo uz cestu, a što nije otrgnulo skroz, to se je valjalo odstraniti, kad su postala pogibel za ljudski žitak. Da smrćum tih drinov ubijena je i ta ćut ku je človik imao svaki put kad je putovao „ali došao na tom lipom putu u Nardu, to je već gvišno. Sad je sve pustoš, praznina kriči, kot kad bi se bile hiže slike rublje i gole pozirale pred pogledi. Čuli su za ovo i prik naših granic i zgodalo se je čudo, u duhu prijateljstva. Prvi su bili mladi Hrvatskoga akademskoga kluba ki su znatnu svotu ponudili za kupovanje i sadjenje novih stabal u južnogradišćanskom selu, lipu peldu su iskazali svojom ponudom i političari, bivši ministar obrane, i parlamentarni zastupnik ki je u trenutku nesriće ne samo bio u Nardi, nego je i pomagao, a pred kratkim na seoskom svečevanju je najavio da će odvojiti jednu svotu iz vlašćega džepa za pomoć Nardi. Nije kasnio svojom potporom ni gradonačelnik Murskoga Središća, inače liktar partnerske općine Narde, ki je i sam počasni mješćan Narde da će i on dati za ponovno oblikovanje „parka“. I pokidob je bio nazočan na proslavi i sponzor tamburaškoga sastava, hrvatski duhovnik, i njegova fara Kittsee iz Austrije se je priključila velikodušnoj akciji, ka se je sama od sebe ganula. Prez poziva, prez okružnoga pisma, prez prošnje.... Od skupne želje i iz jednoga velikoga srca!

Tiho

Glasnikov tjedan

Jeste li čuli za europsku građansku inicijativu „Minority SafePack“ – Milijun potpisa za europsku raznolikost Federalne unije europskih nacionalnosti (FUEN-a) zato da Europska unija poduzme konkretne mjere za osiguranje opstanka jezičnih i narodnih manjina u njoj. Da bi se to dogodilo, potrebno je sakupiti milijun potpisa širom Europe. U Mađarskoj je potrebno sakupiti 15 750 potpisa. Veoma jednostavno se sakupljaju potpisi. Putem interneta na adresi: [https://ec.europa.eu/citizens-initiative/32/public/\(link is external\)](https://ec.europa.eu/citizens-initiative/32/public/(link%20is%20external)). Na toj ćete adresi naći obrasce na jezicima različitih država, a uz dostupnost mrežne liste potpisa onih koji su se do sada potpisali. Ako to niste do sada učinili, učinite!

Želite li više informacija o poticaju „Minority SafePack“, kliknite na: www.minority-safepack.eu. Kampanja je u tijeku. Želi se da Europska komisija pristupi uvođenju jedinstvenih zakonskih standarda zaštite prava nacionalnih manjina i manjinskih jezičnih zajednica obveznih za sve zemlje članice. Traži se uključivanje Europske unije u obvezatni dijalog na temu zaštite europskih manjina i regionalnih ili manjinskih jezika.

U 47 europskih država živi oko 340 autohtonih manjina sa više od sto milijuna pripadnika. Svaki sedmi europski građanin dio je neke autohtone manjine ili etničke skupine. Samo u okvirima Europske unije možemo pronaći 60 regionalnih ili manjinskih jezika (kojima se služi domalo 40 milijuna ljudi), osim 24 službena jezika. Kako ojačati kulturnu i jezičnu raznolikost, kako poboljšati sustav zaštite pripadnicima nacionalnih ili jezičnih manjina? Na to treba odgovor dati i Europska unija svojim jedinstvenim zakonodavnim aktima u područjima regionalnih ili manjinskih jezika, obrazovanja i kulture, regionalnih politika, političkog udjela, jednakosti te audiovizualnih i drugih medijskih sadržaja – ističu pokretači.

Još 2013. ovaj je poticaj institucijama Europske unije podnio Građanski odbor. Nakon dobivene negativne odluke od Europske komisije i dugog pravnog postupka na Sudu Europske unije u Luxembourgu, Građanski je odbor ipak u konačnici dobio u ovom predmetu u veljači 2017. Uslijedio je dijalog između Građanskog odbora i Europske komisije te je potom „Minority SafePack Initiative“ registriran u proljeće 2017. Od 11 prijedloga koji su početno bili predloženi, Komisija je navela da je 9 u njezinoj nadležnosti. Za tih se 9 prijedloga trenutno prikupljaju potpisi unutar ove peticije. Kada se prikupi milijun potpisa, Komisija će biti obvezna aktivno se uključiti u rješavanje pitanja koja su predmet ovog poticaja.

Branka Pavić Blažetin

Želite li više informacija o poticaju

„Minority SafePack“,

kliknite na:

www.minority-safepack.eu.

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

mcc.croatia.hu – dnevne vijesti • www.glasnik.hu – dnevno svježe vijesti, napisi, albumi fotografija; radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati.

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.

Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatica i preko Fejsbukovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović primila počasni doktorat budimpeštanskoga Sveučilišta Corvinus

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović 12. rujna 2017. godine u prostorijama budimpeštanskoga Sveučilišta Corvinus primila je počasni doktorat toga učilišta. Počasni je naslov, Doctor honoris causa, hrvatskoj predsjednici u sklopu svečanoga ceremonijala uručio rektor toga uglednoga Sveučilišta András Láncki. Na svečanosti urudžbe bili su predstavnici hrvatskog i mađarskog javnog i političkog života, te pojedini predstavnici Hrvata u Mađarskoj.

Rektor Sveučilišta Corvinus András Láncki govoreći o životnome putu hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, reče da je predsjednica već dva puta posjetila Sveučilište, da je ona prva žena predsjednica Hrvatske od 1990-ih, od prvih višestranačkih izbora u toj državi. Naglasio je kako je Grabar-Kitarović snažno radila na postojanju i učvršćivanju mađarsko-hrvatskih veza, da se umjesto nesuglasica uvijek zalagala za zajedničke poveznice i bila usredotočena na srednju Europu i time pridonijela jačanju suradnje. Hrvatska je predsjednica u govoru na temu „Snažnija srednja Europa zalag je Europske unije i transatlantske zajednice: Hrvatski doprinos našoj koheziji i otpornosti” govorila o svome zalaganju za širenje EU-a i NATO-a na jugoistočnu Europu, te o zajedničkoj povijesti Mađarske i Hrvatske. „Dopustite mi da vas podsjetim da je Matthias Corvinus također bio kralj Hrvatske. Kao što vjerojatno znate, Kraljevina Hrvatska bila je u Osobnom savezu s Mađarskom od 1102. U našoj dugoj zajedničkoj povijesti bilo je dobrih i loših vladara, ali jedan od najboljih bio je Matthias Corvinus, i to ne samo prema povijesnim knjigama. U hrvatskoj narodnoj tradiciji govorilo se: „Pokle dobri kralj Matijaš, nema pravice ni!” – rekla je Predsjednica. Naglasila je da vjeruje kako snažna srednjoeuropska sredina znači jaču EU i snažniju transatlantsku za-

Foto: MTI

Rektor Sveučilišta Corvinus András Láncki uručuje hrvatskoj predsjednici Kolindi Grabar-Kitarović počasni doktorat.

jednicu. Dodala je da suočeni s brzim razvojem globalnih izazova, Europa pa i cijelo euroatlantsko područje na prekretnici su koja provjerava otpornost i zajedničku privrženost skupnim idejama, ciljevima i vrijednostima. Nakon svečanosti uslijedio je domjenak za uzvanike.

Kristina Goher

O jeziku

Jezik nije samo uređeni komunikacijski sustav ljudskih zajednica, on je mnogo više od toga: identifikacijska osnova, sredstvo percepcije i tumačenja pojava svijeta, te ključ kulture pojedinih naroda.

Kada bismo postavili poredak sastavnica koje tvore nacionalnu samobitnost, jezik bi svakako bio na prvome mjestu. On je ugaoni kamen, vezivo i temelj, bez kojeg narodi i zajednice postupno kopne i nestaju.

Živimo u vremenu ubrzane globalizacije, neviđenoga tehnološkog napretka, masovnih migracija i planetarne unifikacije svih područja ljudskog života. Suočeni smo s golemim izazovima, sve strategije, institucije i uvriježene reakcije za tren oka mogu postati zastarjele, neučinkovite i neprikladne. Mali narodi i manjinske zajednice ne posjeduju monolitnost i otpornost velikih kultura, pa svakodnevne probleme moraju rješavati maštovito i inovativno. Među ostalim, vidljivo je kako bespovratno nestaje tradicionalni način života, podijeljen na ruralno i urbano: nažalost, seoske zajednice, koje su održavale i njegovale pučku kulturu tope se vrtoglavlom brzinom, a manji gradovi gube utrku sa svjetskim metropolama. Čini se da će megalopolisi, goleme urbane stambene zone odnijeti pobjedu – preslagivanje svijeta tek je počelo. Primjere možemo pronaći posvuda, gotovo svaka obitelj već ima nekog člana u velikim europskim središtima. Ipak, suvremena komunikacijska tehnologija omogućuje svakodnevno, jeftino održavanje veza, i igrat će sve veću ulogu u distribuciji kulturnih proizvoda i sudjelovanju u nacionalnim kulturama. Jednom riječju,

prevladat će jezična identifikacija, bez obzira na to gdje se nalazimo. Danas svi Hrvati, od Zagreba do Buenos Airesa mogu sudjelovati u kulturnim gibanjima svog naroda, njegujući jezik – naravno, ako to žele. Jer odluka je na pojedincu, besmisleno je upirati prstom u institucije ili ljude. Život u manjini ili dijaspori vrlo je specifičan: dok je hrvatski jezik u matičnoj zemlji sveprisutan i prirodan, poput zraka ili vode, izvan granica Hrvatske za njega se valja boriti, treba ga njegovati, ulagati napore. Asimilacijski pritisak, utjecaj većinskog jezika i kulture, mješoviti brakovi prirodne su pojave, ali i izazovi na koje se može prikladno odgovoriti. U Mađarskoj, gdje su Hrvati stoljećima opstali unatoč mnogim teškoćama, situacija je danas naoko vrlo povoljna: država manjinama omogućuje sve što je potrebno za opstanak i razvoj, od cjelokupne okoline obrazovnih ustanova do političkih tijela. Unatoč tomu, imamo dramatičan deficit u poznavanju i korištenju hrvatskoga jezika, za što ne možemo kriviti nikoga – odgovornost i krivica terete jedino i isključivo nas same. Nema smisla tražiti razloge, lako je donositi analize i kritike: treba raditi da se današnje stanje promijeni. Ponajprije, moramo priznati da je ono, eto, takvo kakvo jest: dok cvate folklor, održavaju se brojne priredbe i druženja, jezik nije na dostojnome mjestu. Jezik je ključ, bez odgovarajućeg znanja nema sudjelovanje u nacionalnoj kulturi. Bez jezika naše su ustanove samo prazne olupine, koje još mogu funkcionirati neko vrijeme, ali dugoročno su osuđene na nestanak. Mogu se jedino održavati na aparatima. Hrvatima u Mađarskoj prije svega potreban je jezični preporod. Za to nije potreban novac, dapače, dovoljna je volja i odluka: a to je, kao i sve važne stvari u životu, besplatno. Možemo, naravno, i poricati, govoriti da je sve u redu, ali time samo zavaravamo sebe i druge. Dovoljno je posjetiti naše ustanove da spoznamo pravo stanje stvari, nije nam potrebna nikakva dodatna raščlamba. Trebamo dakle donijeti odluku, prednjačiti primjerom, i strpljivo raditi na jeziku. Za početak, sami u sebi, na zidove naših duša stavimo natpis: ovdje se govori hrvatski.

Ivan Tomek

PEČUH

Umalo četiristo učenika (395) u pečuškoj Hrvatskoj školi Miroslava Krleže

Pošto je svečano otvorena nova školska godine u sambotelskoj podružnici pečuške Hrvatske škole „Miroslav Krleža“ i u središtu, u pečuškome Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkome domu „Miroslav Krleža“, 3. rujna novu školsku godinu otvorio je ravnatelj ustanove Gabor Gyórvári. Program su izveli učenici šestog razreda, razrednica Žanet Vörös, s pomoću dvoje prvaša: Bojane Popović i Petra Haluge. Oni su kazivali stihove koju je za ovu prigodu napisala Petrova mama Vesna.

U školskoj godini 2017./2018. pokrenuta su dva prva razreda s ukupno 46 prvaša. Ukupno 250 osnovnoškolaca i 134 gimnazijalca pohađa pečušku školu, od čega je 70 srednjoškolaca smješteno u učeničkom domu. Uza sadašnjih 90 polaznika pečuškog vrtića, do proljeća se očekuje još njih desetak u vrtić. Sambotelsku podružnicu Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže upisalo je 12 prvaša, a u sambotelski hrvatski vrtić u istoj zgradi do Božića se očekuje 30-ak djece, sada ih je 27.

U nižim razredima radi se u dva razreda: A i B s učiteljicama prijepodne i u poslijepodnevnom boravku, dakle svaki razred ima dvije učiteljice. Uz osam nižih razreda tu su i četiri viša razreda, nulti razred te četiri razreda gimnazije. U nultom razredu gimnazije ima upisanih 12 učenika, a u 9. razredu njih 26 započelo je školsku godinu. Doravnateljica je škole Žuža

1A razred

1B razred

Najmlađi hrabro kroče.

Foto: AKOS KOLLAR

Kečkeš, a voditelj učeničkog doma Csaba Veres. Primljeno je sedam novih učitelja (sa Sambotelom), dvoje učitelja je bilo na privremenom, a dvije učiteljice na porodijskom. Školska je godina započela 1. rujna i traje do 15. lipnja.

Otvaranju školske godine u Pečuhu pri-

bivala je i generalna konzulica Vesna Haluga. Kako je najavio ravnatelj škole, očekuju se pozitivni rezultati predanih natječaja za proširenje školske zgrade čime će biti omogućena izgradnja dodatnih osam učionica u pečuškoj školi.

Branka Pavić Blažetin

Školsko zvono...

Započela odgojno-obrazovna godina 2017./18.

Dana 1. rujna 2017. oglasilo se školsko zvono u odgojno-obrazovnim ustanovama u Mađarskoj. Nacionalno otvorenje nove školske godine bilo je 31. kolovoza, u reformatskoj crkvi grada Nagykőrösa. Od rujna umalo milijun i petsto tisuća djece pohađati će pokoju odgojno-obrazovnu ustanovu, 715 tisuća osnovnoškolaca, 75 tisuća srednjoškolaca, 182 tisuće gimnazijalca, 314 tisuća vrtićaša, a 5800 njih će pohađati stručne škole i 168 tisuća stručne gimnazije. Po riječima državnog tajnika za prosvjetu Lászlóa Palkovicsa, svi su uvjeti osigurani za početak nove školske godine.

Iduće godine u prosvjetu uloženi financijski izvori, u odnosu na 2010. godinu, povećat će se s 550 milijarda forinta, izjavio je državni tajnik za prosvjetu László Palkovics. Od ove školske godine učenici do 9. razreda gimnazije besplatno dobivaju udžbenike, u 1. i 2. razredima pak ukida se korištenje tzv. udžbenika za trajnu uporabu. Dakle, u tim godištim svaki učenik dobiva novi udžbenik, što školske knjižnice ne trebaju uvoditi u svoj registar i što učenik na kraju školske godine ne treba vratiti školi. Vlada je prvi put 2013. godine osigurala besplatne udžbenike, i to za polaznike 1. razreda, što se postupno uvodilo u višim razredima (godine 2013.: 614 804 osoba; 2017.: umalo milijun osoba).

Udžbenici

Većina naručenih udžbenika, umalo 12,7 milijuna, već je u odgojno-obrazovnim ustanovama, a tek je 200 tisuća trebalo do 31. kolovoza dostaviti školama. Po izjavi ravnatelja Izdavačke kuće Croatica Čabe Horvatha za Medijski centar Croatica, kuća kojoj je na čelu do 25. srpnja trebala je tiskati i poslati KELLO-u naručene udžbenike. Naručilo ih se gotovo pet tisuća, od kojih tisuću hrvatskih naslova. Po njegovim riječima, računalo se na veći broj narudžbe, pogotovo od romskih udžbenika. I nadalje razvoj i budućnost vidi u digitalnim školskim pomagalima i udžbenicima, a također i u osuvremenjivanju već postojećih naslova. Škole su mogle birati od 186 udžbenika, koji su na službenome popisu. Na tome popisu udžbenici na hrvatskome jeziku objelodanjeni su u Croaticinoj i u nakladi egerskoga Sveučilišta „Károly Eszterházy“. Sveukupno je tiskano 177 „novogeneracijskih“ udžbenika, u čijem je razvoju surađivalo 660 pedagoga. Ciljevi su u ciklusu između 2018. i 2020. godine sastavljanje novih udžbenika za učenike s posebnim obrazovnim potrebama i za narodnosne učenike, te razvoj digitalnih pomagala. U sljedeće tri godine ukupno 894 udžbenika (452 kom.), radnih bilježnica (336 kom.) i digitalnih pomagala (107 kom.) će se preinačiti ili razviti. Godine 2018. četrinsto trideset, 2019. dvjesto i pet, a 2020. dvjesto pedeset i devet.

Program nacionalnog općeprosvjernog infrastrukturnog razvoja

Po izlaganju zamjenika državnoga tajnika za opću prosvjetu pri Ministarstvu ljudskih resursa Zoltána Maruzse, u sklopu prve etape toga programa provedeno je osamdeset i dva projekta; ulaganje u dvadeset i šest dvorane za tjelesni odgoj, dvadeset i četiri učionice, pet potpuno novih škola, dvadeset i pet školskih bazena i jedan vrtić. U idućoj, drugoj etapi ostvarit će se šezdeset i pet projekata, dvadeset dvorana za tjelesni odgoj, dvadeset i šest školskih bazena i na devetnaest mjesta osuvremenjivanje učionica.

Svakidašnji tjelesni odgoj u školama

Novi općeprosvjerni zakon postupno je uvodio svakidašnji tjelesni odgoj, što je školske godine 2015./16. dobio svoj konačni okvir. Krug sportskih disciplina u sklopu okvirnoga nastavnog programa postup-

no se povećava. Primjerice, novosti su: karate za učenike 7. – 10. razreda ili džudo za polaznike 1. – 4. razreda. Rezultati državnog mjerenja ili Nacionalno jedinstvenog testa učeničkih sposobnosti za napore (NETFIT®) naprimjer u 2015./16. školskoj godini pokazuju pozitivne tendencije. Kod svih naraštaja smanjen je omjer onih koji su u tzv. zoni „iziskuje postupni razvoj“. U 12. razredu bio je najveći pad u postotcima (najbolji rezultati) kod dječaka razlika je 3,6 posto, a kod djevojaka 7,2 posto.

Novi Nacionalni osnovni nastavni program (NAT)

Po izjavi zamjenika državnog tajnika za opću prosvjetu pri Ministarstvu ljudskih resursa Zoltána Maruzse, sastavljena je nova koncepcija NAT-a, koji je zadao okvire novoga nastavnog plana i smjernice pedagoško-psihološkog razvitka. Vlada je to 10. travnja 2017. prihvatila, te je ovjerila ministrovu povjerenicu Valériju Csépe za podrobnu izradbu. Društveno usuglašavanje koncepcije i nadalje je u tijeku.

Odgoj i obrazovanje u Mađarskoj iz drugoga kuta

Po izjavi predsjednice Sindikata pedagoga Istvánne Galló u radijskoj emisiji (Aréna, 5. rujna 2017., u 18 sati), u radu Strateškog općeprosvjernog okruglog stola već više stručnih udruga i sindikata ne želi sudjelovati. Oni su za ministra sastavili svoje zahtjeve od 25 točaka, od kojih je nekoliko i riješeno. Ono što su tražili i nije se prihvatilo, primjerice: potpuna autonomija škola, pedagozima nije određena satnica: ona može biti između 22 i 26 sati, ali su njihova primanja ista, neka učenici imaju manju satnicu, neka se smanji broj sati tjelesnog odgoja, neka pedagozi mogu birati iz većega broja naslova udžbenika i neka se ukine državni monopol nad njima. U vezi s promjenama nove školske godine Istvánne Galló reče da neće biti znatnih promjena, ali je osjetan jedan tijek po kojem se mogu donositi neki zaključci. Primjerice: radi se NAT-ova inačica, koja im je, na njihovu potražnju, i dostavljena. Nažalost, njegovu izradbu nije pretходила stručna studija o tome što iziskuje izmjenu ili koji su oni sadržaji koje ne treba mijenjati. U nacrtu je navedeno: pitanje devetorazredne osnovne škole; dužina proljetnih, ljetnih i zimskih školskih praznika; utemeljit će se školski centri i ovisno o tome koliko naraštaja pohađa školu u sitnim naseljima, 7. i 8. razredi te ako postoji i 9. razred, oni će se spojiti ili premjestiti u te središnjice. Kada se govori o novim ulaganjima, pretpostavlja se jer, nažalost, nemaju uvid gdje će se graditi ili obnoviti škola, da je riječ o tim školskim centrima. Istvánne Galló reče da u tom slučaju smatra poželjnim ove školske centre ako u pojedinim sitnim naseljima nema stručnoga pedagoga, ili nisu osigurani svi uvjeti nastave. Roditelji su jako vezani za škole i ne žele da im dijete putuje, i naravno ovo putovanje iziskuje i program školskog autobusa. Smatra da pri izradbi Nat-ovih pojedinih sadržaja trebalo bi upitati mišljenje roditelja i pedagoga, u pitanju nacrtu treba biti sporazuma.

Sastavila: Kristina Goher

„Nek se znade da Bunjevac živi“

II. festival „Kulturna baština Bunjevaca bez granica“ u Gari

U organizaciji Hrvatske samouprave, u subotu, 16. rujna, u Gari je priređen II. festival „Kulturna baština Bunjevaca bez granica“. Podsjetivši na slavnu prošlost i bogatu kulturnu baštinu bunjevačkih Hrvata na ovim prostorima, sudionici s obje strane granice izrazili su potrebu boljeg povezivanja i suradnje.

Martin Kubatov, predsjednik garske Hrvatske samouprave; čikerijski i garski folklorši

Festival bunjevačkih Hrvata „Kulturna baština Bunjevaca bez granica“, koji je održan pod pokroviteljstvom Hrvatske državne samouprave (HDS) i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, otvoren je najpoznatijom preljskom pjesmom, općeprihvaćenom bunjevačkom himnom „Kolo igra“ u izvedbi domaćeg Orkestra „Bačka“.

U ime domaćina i organizatora okupljene je srdačno pozdravio predsjednik garske Hrvatske samouprave Martin Kubatov. Kako uz ostalo reče, priredbu je lani pokrenuo tavankutski HKPD „Matija Gube“ koji je organizirao prvi festival radi očuvanja bunjevačkih tradicija i predstavljanja bačkih bunjevačkih Hrvata bez granica, s vojvođanske i mađarske strane, da se bolje upoznaju i druže. Pozvali su sva bunjevačka društva, a većina se i odazvala, međutim nisu mogli svi. Tako su iz mađarskog dijela Bačke zbog druge zauzetosti nedostajali KUD-ovi iz Aljmaša i Čavolja, a od prekograničnih nisu došli KUD-ovi iz Sombora, Đurđina, Starog Žednika i Lemeša. Martin Kubatov izrazio je nadu da će se sljedeće godine otvoriti novi granični prijelaz kod Gare odnosno Đurića te da će nakon toga biti još bliže jedni drugima.

Sa strane južne Bačke, priredbu je otvorio vršitelj dužnosti ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov, predsjednik Demokratskog saveza vojvođanskih Hrvata i narodni poslanik u Skupštini Republike Srbije.

Duga povijest, slavna povijest, velika postignuća na prostoru od Budima na sjeveru do Novog Sada na jugu. prostor ugarske županije kamo su naši predci došli nakon protjerivanja Turaka 1686. godine. Slavna povijest, velika postignuća, brojni velikani do 1918. godine kada nas je državna granica razdvojila i otada svi imamo svoje sudbine i svoju povijest mahom obilježenu tragedijom. Stoljeće kasnije smoglo se snage, osvijestila se potreba da jedan narod u dvije države, vrlo blizu uz granicu započne zajedničke napore da se kulturna baština sačuva. – naglasio je uz ostalo Tomislav Žigmanov izražavajući nadu da ono što je time započeto nadići će godišnje smotre prikaza onoga što se radi na

području kulture gdje će se sklopiti nova prijateljstva, nova poznanstva, mladi će međusobno otvarati zajedničke perspektive, a svi koji smo dionici istoga naroda u dvjema državama, pokušat ćemo raditi na tome da gradimo i zajedničke perspektive.

– Zahvaljujem na pokretanju Festivala prije godinu dana, ali i organizatorima danas koji su nas okupili kako bismo s jedne strane uživali u hrvatskobunjevačkim plesovima, pjesmama, tamburaškoj glazbi, s druge strane kako i svijetu i samima sebi kako još živimo, kako još čuvamo tradicije, naš hrvatski jezik i kulturu – reče uz ostalo predsjednik HDS-a Ivan Guban naglašujući da se sve to poklapa sa zajedničkim nastojanjima da povežemo naše zajednice, dočim je krajem prošle godine sklopljen i ugovor o suradnji.

U dupkom punom domu kulture okupljeni su doista mogli uživati u dvosatnom programu, u plesovima, pjesmi, narodnoj nošnji, tamburaškim pučkim napjevima Hrvata Bunjevaca. U programu su nastupili čikerijski KUD „Rokoko“, subotički HKC „Bunjevačko kolo“, tompanski KUD „Kolo“ Tompa, subotička Hrvatska čitaonica, bajski KUD „Bunjevačka zlatna grana“, tavankutski HKPD „Matija Gubec“, subotička Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“ i garski Bunjevački izvorni KUD.

Svojom nazočnošću priredbu su uveličali konzul savjetnik generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Neven Marčić, parlamentarni glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj Mišo Hepp, čelnici Hrvata u Mađarskoj, predsjednici hrvatskih udruga i KUD-ova sudionika s obje strane granice u Bačkoj, te zastupnici hrvatskih samouprava.

Kako na kraju uz ostalo reče Martin Kubatov, domaćin III. festivala „Kulturne baštine Bunjevaca bez granica“ 2018. godine bit će HKC „Bunjevačko kolo“ u Subotici.

Nakon zahvalnih riječi i zajedničke večere druženje je nastavljeno na plesničnici, a za dobro raspoloženje pobrinuo se domaći Orkestar „Bačka“.

S. B.

Lobi parti u Selurincu

Tradicionalni rujanski Lobi parti u Selurincu okupio je predstavnike političkog, javnog, gospodarskog života i civilne sfere južnoga Zadunavlja. Među izlagačima bio je i HDS-ov Ured te Neprofitno poduzeće Croatica, mjesna Hrvatska samouprava, i mnogi drugi, tako i grad Slatina.

Izaslanstvo grada Slatine, gradonačelnik Denis Ostrošić sa suradnicima uz ravnateljicu slatinskoga Zavičajnog muzeja Dragicu Šuvak, u društvu Marka Győrvárija i generalne konzulice Vesne Haluge

Prije gotovo dva desetljeća tadašnji selurinski gradonačelnik, Hrvat Marko Győrvári pokrenuo je lobi parti koji početkom rujna, petkom, okuplja predstavnike političkog, javnog, gospodarskog života južnoga Zadunavlja na nevezane razgovore. Okupljanje je to u zatvorenom krugu na koje se može dospjeti pozivom ili preporukom.

Za hrvatskim stolom

Nije loše kuhala ni družina djelatnika HDS-ova Ureda.

Gabor Sigečan vrsni je kuhar.

Ovogodišnji parti, kao i dosadašnji, uz kuhanje i ponudu poslastica koje su izlagači nudili na svojim štandovima dao je priliku za razgovore starim prijateljima. Među izlagačima bio je i HDS-ov Ured, Neprofitno poduzeće Croatica, selurinska Hrvatska samouprava i Slatina, prijateljski grad Selurince. Među brojnim osobama rektor pečuskoga Sveučilišta, parlamentarni zastupnici regije, selurinski gradonačelnik u ulozi domaćina, generalna konzulica Vesna Haluga, HDS-ov predsjednik Ivan Gugan, ravnatelj Croatice Čaba Horvath, vaša urednica, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin, predsjednica selurinske Hrvatske samouprave Jelica Moslovac sa svojim zastupnicima i izaslanstvo grada Slatine, na čelu s gradonačelnikom Denisom Ostrošićem, uz ravnateljicu Zavičajnog muzeja Slatine Dragicu Šuvak. Prošetavši se i razgovarajući s izlagačima, još jednom sam se iznenadila koliko je velik broj Hrvata južnoga Zadunavlja među predstavnicima političkog, javnog, upravnog, gospodarskog života i civilne sfere ove regije nazočno na partiju.

Branka Pavić Blažetin

Šandor Horvat čitao u Brižićevein dvuori

U Preku na otoku Ugljanu blizu Zadra su po 27. put priredili »Večere na Brižićevein dvuori«. Pri ovoj tradicionalnoj pjesničkoj manifestaciji predstavljaju pred svim pjesme na čakavskom govoru domaćega otoka. Ljetos je Šandor Horvat iz Narde zastupao Gradišćanske Hrvate i čitao na domaćem, južnogradišćanskom nardarskom dijalektu.

Uz gradišćanskoga Šandora Horvata čitalo je i daljnjih pet pjesnikov iz različnih regijov Hrvatske. U glazbenom dijelu programa je nastupila ženska klapa Kandelora iz Zemunika i Udruga žen Luzor iz Preka. Kroz program je peljao profesor za hrvatsku književnost na Zadarskom sveučilišću, dr. Robert Bacalja. Književnost iz Hrvatske su predstavili Ivan Dobra (s otoka Žirje), Senka Paleka-Martinović (iz Zadra), Vlatko Majić (s Paga), Ivo Markulin (iz Samobora/Preka) i Robert Špralja (iz Zaglava).

Pri literarni večeri u Brižićevein dvuori u minuli ljeti sudjelovali su uz ostale i drugi Gradišćanski Hrvati, kao na primjer Petar Tažky, Petar Tyran i Jurica Čenar. Organizator 27. »Večera na Brižićevein dvuori« 3. augustuša, u četvrtak, u Preku, s početkom u 21 uri je tradicionalno Matica hrvatska Preko.

Robert Bacalja ovako je predstavio dr. Šandora Horvata: „Gradišćanski Hrvat – je u prvom redu etnolog ali istraživa i kulturnu povijest zapadne Mađarske. Posebno ga zanima kultura i povijest Gradišćanskih Hrvata. Kroz studija teologije mu je intenzivnije u vidokrugu znanstvenog zanimanja pučka vjera i crkvena povijest. Radi kao muzeolog u Muzeju Savaria (Sambotel); ravnatelj je Etnoparka Vasi Skanzen i pelja etnološki odjel Muzeja Savaria. Više desetljeća je izvanredni profesor etnologije na nekim katedrama u Sambotelu. Bio je gost-profesor i na Katedri za etnologiju na ELTE u Budimpešti. U više je navrata izabran za predsjednika Odjela za manjine Mađarskog etnološkog društva.

Živi u svojem rodnom selu – uz mađarsko-austrijsku granicu, u Nardi. Pjesme piše uglavnom na gradišćanskohrvatskom jeziku od studijskog doba. Neke su mu pjesme objavljene u časopisima i zbirkama.“ U scenskom uprizorenju glagoljaških oporukov i kapituloba bratovštine iz Preka sudjelovali su: Zvonimir Sutlović, Jelena Rušev-Mogilevskij i Lidija Lončar. Glagoljske rukopise je transliterirala Grozdana Franov-Živković, izbor teksta i režija: Mirko Đinđić. Poeziju Joje Ricova (†) i Ante Tonija Valčića je čitala Milena Dundo. U glazbenom dijelu programa sudjelovale su ženska klapa *Kandelora* iz Zemunika i *Udruga žena Luzor* iz Preka. Voditelji programa su bili Jelena Rušev i Robert Bacalja.

Sponzori su bili Zadarska županija, Općina Preko i Turistička zajednica Općine Preko.

Petar Tyran

Trenutak za pjesmu

Haiku

kapljica vode
radost ter muka suze
pot rosa pilo

Šandor Horvat

Hrvatska duhovna geografija

Nakon njezine uspostave oko 1094. godine, Zagrebačka će se biskupija ubrzo naći u središtu borba za samostalnost i odvajanje od Ugarske crkve.

Utemeljenje Zagrebačke biskupije postalo je zametkom grada Zagreba, novoga hrvatskog kulturnog središta, koje će se tijekom stoljeća postupno preobraziti u duhovnu i svjetovnu prijestolnicu.

Nakon vojnog pohoda i osvajanja Posavske Hrvatske ugarski kralj Ladislav Arpadović oko 1094. utemeljio je Zagrebačku biskupiju, te je odijelio od primorskih crkvenih središta Splita, Knina i Nina. Velika udaljenost od primorskih biskupija prouzročila je duhovnu zapuštenost i tromost ovdašnjeg puka, pa su za crkveno preustrojstvo svakako postojali i pastoralni razlozi. S druge strane, prema tadašnjoj ustaljenoj političkoj praksi, Arpadovići su

svoj politički utjecaj željeli utvrditi i kroz crkvenu organizaciju, pa Zagreb podređuju Kalači i Ostrogonu. Ugarska crkvena središta bila su također prilično udaljena od Zagreba, što je vjerojatno, osim povijesnih, političkih i drugih razloga poticalo na promjenu ustroja i spajanje sa starim hrvatskim središtima. Vrijeme biskupa Stjepana II. Babonića (1225. – 1247.), izdanka slavne hrvatske velikaške loze, iznjedrilo je vidljive težnje ka crkvenoj samostalnosti. Biskup Stjepan bio je pariški student, nakon čega je, po povratku, preuzeo dužnost dvorskog kancelara kralja Andrije II. Po ustoličenju u svoju biskupiju poziva franjevence, dominikance i druge redovnike, kako bi odgajali narod, kojeg je smatrao „pomalo neotesanim i neupitomljenim“. Pisao je didaktička djela namijenjena izobrazbi klera, čemu je pridavao posebnu pozornost. Radio je i na unapređenju školstva, ponajprije s pomoću dominikanaca i franjevac. Ipak, hrvatski je narod ponajviše zadužio svojim pokušajima povezivanja Zagrebačke biskupije i Splitske nadbiskupije, odnosno odvajanja od ugarske hijerarhije i sjedinjenja u Hrvatsku crkvu. Godine 1242. izabran je za splitskog nadbiskupa, te pokreće diplomatsku akciju tražeći od Rima da podrži njegove nakane. To je uslijedilo na-

kon duže pripreme, naime sjedinjenje Hrvatske crkve biskup Stjepan II. predlagao je već prije tatarske najezde (1242.), kada je zadobio potporu slavonskog hercega Kolomana i tadašnjega splitskog nadbiskupa Guncela. Ipak, povijest je odlučila drugačije, uslijedila su burna vremena, koja su onemogućila ujedinjenje Hrvatske crkve i išla u korist Kalači i Ostrogonu. U kolovozu 1242. umire papa Grgur X., slijedi kratki pontifikat Celestina IV. i duže razdoblje interregnuma do izbora Inocenta IV. godine 1243. U svijetu i crkvi potvrdio je vlast ugarske nadbiskupije, koja će se produžiti sve do 1852. godine, kada Zagreb i formalno postaje metropolitanskim središtem Hrvatske i Slavonije. Biskupovanje Stjepana Babonića ostalo je zapamćeno i po društvenim reformama, prije svega uređenju plaćanja crkvene desetine i sprječavanju vlastelinske samovolje nad kmetovima. Biskup Stjepan prvi je spoznao strateško-integracijski potencijal Zagreba i potrebu povezivanja hrvatskih krajeva u jedinstven crkveni sustav, nagovješćujući poslije borbe za sjedinjenje Trojednice. U njegovo vrijeme usustavljena je organizacija župa, na čemu će počivati kasniji društveno-institucionalni razvitak Hrvatske i Slavonije.

Ivan Tomek

II. ĐAČKA KONFERENCIJA O OBITELJI ZRINSKI, KERESTUR

Osnovna škola „Nikola Zrinski“ poziva Vas na dvojezičnu đačku konferenciju pod naslovom OBITELJ ZRINSKI koja će se održati 28. rujna 2017. godine, s početkom u 9 sati u Seoskome domu u Keresturu.

Glavni pokrovitelji: prof. dr. Karlo Gadani i prof. dr. József Padányi

Izlagači konferencije:

1. Blaž Bodiš: Mala utvrda u Mlinarcima
2. Pavlo Dornik: Mala Zrinska utvrda u Kotoribi
3. Bence Abonji: Najnoviji rezultati u iskopavanju Novoga Zrina
4. Bernadeta Turul: Jelena Zrinski
5. Maja Mirić: Izdanja o obitelji Zrinski
6. Martinek Benceš: Njegovanje kulta obitelji Zrinski.

Dida Anice Vujić Marko Tumbas 1917. u ruskom zarobljeništvu

Kralj Ladislav sveti, osnivač Zagrebačke biskupije

Predavanje Dinka Šokčevića

Državno tajništvo za nacionalnu politiku Mađarske 2017. godinu proglasilo je Spomen-godinom svetoga Ladislava, povodom 940. godišnjice njegova stupanja na prijestolje te 825. obljetnice njegova kanoniziranja. Hrvatska samouprava Novoga Budima povodom Spomen-godine pozvala je Hrvate mađarske prijestolnice i njezine okolice na predavanje vrsnoga povjesničar Dinka Šokčevića o tome kralju. Na priredbi, koja je bila krajem prošloga mjeseca u kavani Hadik, okupio se lijep broj zainteresiranih, među njima i petočlano izaslanstvo Trogira, hrvatskoga partnerskog grada tog okruga, na čelu s dogradonačelnikom Viktorom Novakom.

Anica Petreš Németh i Dinko Šokčević

Publiku je pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Novoga Budima Anica Petreš Németh koja je zahvalila nazočnima što su se odazvali pozivu samouprave kojoj je na čelu, posebno Dinku Šokčeviću koji je unatoč svojim mnogobrojnim obvezama prihvatio predsjedničinu zamolbu za predavanje. Trogirskoga dogradonačelnika Viktora Novaka i izaslanstvo toga grada pak je pozdravila kao stare prijatelje budimpeštanskih Hrvata, posebno je pozdravila ravnatelja crkve Srce Isusovo Arpada Horvata i voditelja budimpeštanskoga predstavništva Hrvatske turističke zajednice Marina Skenderovića. Povjesničar Dinko Šokčević u svom je izlaganju naglasio da Ladislav Arpadović u hrvatsko-mađarskoj povijesti zauzima istaknuto mjesto, ali tradicionalno u dvjema historiografijama prosuđen je različito. Starija mađarska historijska znanost bila je ponosna na njega kao osvajača Hrvatske, hrvatska historiografija pak ga je negativno prosuđivala kao osvajača. Međutim, kako reče Šokčević, nijedna strana nije bila u pravu jer je srednji vijek drugačije funkcionirao nego razdoblje nacionalnih država. Primjerice, u srednjem vijeku Trogir je bio država za sebe, jest da je priznavao kralja, čas mađarskog, čas bizantskog, čas jednoga i drugoga pa i ugarsko-hrvatskoga kralja,

ali gradska je zajednica živjela za sebe. Kada se govori o Ladislavu kralju i o Arpadovićima, razdoblje srednjega vijeka treba promatrati iz drugoga kuta, s jedne strane što predstavlja državu u srednjem vijeku, s druge strane što je država Arpadovića poslije krunidbe Kolomana za hrvatskoga kralja (1102.) značila za Hrvatsku. Za Hrvate je važan Ladislav sveti i zbog toga što je osnovao Zagrebačku biskupiju, u srednjem vijeku osnovati biskupiju u jednom gradu znači utemeljiti gradski razvoj toga naselja. Zagrebačka je katedrala i dandanas posvećena i njemu, na vitrajima je lik svetoga Stjepana i svetoga Ladislava, ali pri ulazu također su i njihovi likovi. U svome predavanju Dinko Šokčević osvrnuo se i na dinastičke veze pri povezivanju Ladislava i Hrvatske. Međutim, sama državna zajednica Hrvatske i Ugarske ostvaruje se tek nakon Ladislava. Dinko Šokčević skrenuo je pozornost da mađarski udžbenici krivo navode Ladislavovo osvajanje Hrvatske, jer to ostvaruje tek Koloman 1097.

Kralj Ladislav, kako reče Dinko Šokčević, igrao je važnu ulogu u srednjem vijeku ne samo kao kralj nego kao i svetac. Njega su proglasili svetcem u doba kralja Bele III., i to na temelju Ladislavovih zasluga u borbi protiv pogana. Naime, Ladislav je obranio Ugarsku od napada Kumana i u njegovu legendariju najvažniju ulogu igraju borbe protiv opasnih napadača. Njegov je kult u srednjem vijeku vrlo snažan, ali za vrijeme baroka postane još snažnijim. Pjevali su himne na hrvatskome jeziku njemu u čast, a Pavao Ritter Vitezović također piše o tome da Ladislav sveti nije Mađar, nego Hrvat.

Nakon 40-minutnog izlaganja Dinka Šokčevića pojedini su postavljali i pitanja, te uz druženje nastavili razgovarati o tome kralju.

Kristina Goher

Dio publike

BUDIMPEŠTA

Nastavlja se koncertni niz Kuće običaja (Hagyományok Háza) skupnoga naslova „Majstor i učenici“ koji će ovoga puta, i nastupom učenika Józsefa Kovácsa Versendija predstaviti rad i djelatnost toga profesionalnog tamburaša primaša. Glazbeni program „Čari tambure – njeni 20-godišnji plodovi iz Mohača, iz domovine tambure“, bit će 30. rujna 2017. u Fonó Budai Zeneház (XI. okrug, Ulica Sztre-

gova 3), u 18.30. U sklopu „Posljednjega trenutka“ bit će retrospektivni razgovor o majstorovu sakupljačkom radu, potom su nastupi sastava: „Poklade“, „Dunavkinje“, „Druženje“, „Mladi tamburaši“ i sastava Józsefa Kovácsa Versendija. Od 21 sat je besplatna plesničica. Ulaznice po cijeni od tisuću forinta mogu se nabaviti u blagajni Kuće običaja ili na adresi: jegy@hagyomanyokhaza.hu.

Svetačna seoska i hrvatska nedilja Plajgora

Od lani plajgorska crkva i okolica drugi obraz kaže jur iz daleka svakomu došljaku. U obnovljenom Božjem domu 13. augustuša, u nedilju, nekako i zvonj svečanije pozivaju k svetoj maši. Još je ova nedilja drugačkova od ostalih, kad na poziv Seoske i Hrvatske samouprave ovoga naselja došli su i časni gosti prilikom Dana sela i Dana Hrvatov.

Polaganje vijenca pri Meršičevoj hiži

Na korusu sambotelski zbor „Sveta Cecilija“ jači, a Štefan Dumović, duhovnik Hrvatskoga Židana i Plajgora radosno pozdravlja sve vjernike i goste prilikom približavajućega svetka, kad se spomenemo Majke Božje. „Svetačni dan je ov za Plajgor, kad se selo strefi i kad gosti k nam dojdju. Ovako u ovoj skupščini prikazuemo današnji mašni aldov, po zagovoru Blažene Divice Marije, kad naše molitve položimo na oltar za našu zajednicu i mir svita“, veli na početku svete maše farnik ki u svetoj prodiki prikdaje u riči hištoriju maloga naselja, čiji stanovnici u vihoru prošlosti pripadali su i Austriji. Potom im je selo najzad kopčano 1923. ljeta, za čim pak došlo je grubo vrime komunizma, koje je Željeznom zavjesom izoliralo selo. Od 2014. ljeta i Plajgoru službeno, zakonom pripada titula „Vjerno selo“, a ploča ka nas spomene na junačstvo ondašnjega stanovništva, konačno je zašla na crkvenu stijenu, kamo su veljek za mašom vijenac obisili liktar Plajgora Vince Hergović skupa s parlamentarnim zastupnikom, Péterom Ághom. Dalje šetajući u selu na Meršičevoj hiži, ka je dar rodje-

noga Plajgorca, duhovnika u Nimškoj, Antona Slavića, preseljena je i spomen-ploča u čast oca gradišćanskoga genija Ignaca Meršića, ki je rođen uprav u ovom selu. U društvu Vincija Hergovića, ovde Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave, i dr. Mijo Karagić, počasni konzul Republike Hrvatske, skupa položu vijenac spominka. Kad se doli dalje ide, spomenik Među-gorske Marije (takaj darovan od Antona Slavića) s marijanskom jačkom je počašćena, daleko se čuje glas, dokle se ne zajde uz jezero, u šator. Uputu se pozdravne riči časnih gostov i Vince Hergović prikzame od parlamentarnoga zastupnika i dokument o zakonu Ugarskoga parlamenta o vjerni seli, ali sad već s potpisom predsjednika Ugarske Jánosa Ádera, premijera Viktora Orbána i predsjednika Ugarskoga parlamenta Lászlóa Kövéra. Za Hrvatskim Židanom, Prisikom, i u Plajgoru je predstavljen

Žužana Horvat u ime židanskih jačkaric čestita Vinciju Hergoviću za rodjendan

Plajgorske žene tajedne dugo su se pripravile na šalni program

fotoalbum Lajoša Brigovića, pod naslovom Tajne, koji je izašao na kraju prošloga ljeta u njegovanju Izdavačke kuće Croatica. U kulturnom programu nastupaju HKD „Čakavci“ i korus „Peruška Marija“ iz Hrvatskoga Židana. Jačkarice posebno gratuliraju i prikdaju specijalni dar Vinciju Hergoviću, ki ove dane svečuje znatnu štaciju svojega žitka, okrugli jubilej, svoj 60. rodjendan. Presenećenje za publiku tajedne dugo su shranjale na probi plajgorske žene, a za njevim skečom nastaje još bolji štimung za druženje i daljnje pominkanje sve do večera. *Tiho*

Humanitarna nogometna utakmica

Humane zvijezde i NK Zrinski

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, na martinačkome nogometnom igralištu Cretiću 8. rujna odigrana je humanitarna nogometna utakmica između momčadi Humane zvijezde Hrvatske i veterana NK Zrinski.

„Humane zvijezde“ i veterani NK Zrinski

A sve je počelo prijateljstvom Šikloškinje Hajnalke Szabó Fritz i izbornika Humanih zvijezda Hrvatske, bivšeg igrača i trenera NK Osijek Ivica Grnje. Hajnalka je tako krenula u potragu za onima koji bi pomogli u gostovanju Humanih zvijezda Hrvatske u Mađarskoj te je našla potporu u HDS-ovu predsjedniku Ivanu Guganu, koji je član momčadi veterana martinačkoga NK Zrinski.

Kako su u svom pozivu naglasili organizatori, prikupljeni podareni prihod upotrijebit će u dobrotvorne svrhe. Okupio se mali broj gledatelja, njih dvjestotinjak, kako mi rekoše Martinčani, koje sam upitala koliko po njihovu mišljenju ima gledatelja.

Za momčad Humane zvijezde Hrvatske, među ostalima igrali su Goran Vlaović, Boris Živković, Branko Strupar, Petar Krpan, Tomislav Rukavina, Dražen Ladić i mnoga druga poznata imena, kao što je primjerice Zlatko Mateša...

Za veterane NK Zrinski, čiji je predsjednik Jozo Solga, igrala je momčad čiji je kapetan Ljubomir Laić uz nekoliko pozvanih kao što su Nikola Ištoković, Oskar Bolla, Arnold Vanjur, vratar iz prijateljskih Rušana... Među Veteranima je niz pedesetogodišnjaka i četrdesetogodišnjaka koji su nekada aktivno igrali za NK Zrinski dok je Klub imao prvu momčad, koje danas, nažalost, nema.

Konačan rezultat susreta je 2 : 6 pobjeda Humanih zvijezda Hrvatske". Za mom-

Goran Vlaović u dvoboju s Nikolom Ištokovićem

čad NK Zrinski golove su dali Nikola Ištoković, koji je kao pojačanje stigao iz Salante, te Sándor Lőrincz, a za Humane zvijezde Hrvatske golove su dali Vjekoslav Škrinjar, Slaven Knezović Grof, Dražen Ladić, Amir Kazić Leo i Branko Strupar.

Nakon susreta na terenu koji je protekao u prijateljskom ozračju, s konačnim rezultatom 6 : 1, i večere za goste, slijedila je zabava uz glazbu i nastup sastava „Podravka +“ i Amira Kazića Leo.

Program je ostvaren uz potporu Hrvatske državne samouprave; Saveza Hrvata u Mađarskoj, Zajednice podravskih Hrvata i Hrvatskoga kulturnog i sportskog

centra „Josip Gujaš Džuretin“. Predsjednik udruge Humanih zvijezda Hrvatske Branko Tušek ističe da brojni nekadašnji nogometaši i osobe iz javnog života, članovi Udruge Humane zvijezde Hrvatske, već 14 godina na svoj način daju velik doprinos organiziranju humanitarnih akcija i ublažavanju zdravstvenih i obiteljskih tegoba, napose najmlađih. Nogometnu momčad ne čine tek nogometaši nego i osobe iz javnog života koje se vole zaletati za loptom „koja život znači“. Do sada Humane zvijezde Hrvatske odigrale su preko 120 utakmica, a ovo je njihov prvi nastup izvan Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

Kamp na Balatonu

I ove smo godine s velikom oduševljenjem čekali kamp na Balatonu. Drago nam je bilo što djeca iz Osijeka opet dolaze s nama. Prvi dan smo se uselili u svoje sobe i šatore, a uvečer smo podijelili djecu na mješovite skupine. Svaka je skupina izabrala za sebe jedno ime i tako smo imali: Teletabise, Balatonske zvijezde, Putnike i Specijalce. Već kod

prvog natjecanja smo uočili da su djeca ove godine jako aktivna i borbena. Bilo je tu raznih zadataka: za logiku, vještinu, igru. U taboru je veliku ulogu dobio sport, osobito timski sportovi, omiljena igra je bila odbojka. Jedno prijepodne smo dobili poziv iz susjednog tabora, gdje smo igrali jedan protiv drugog međunarodni nogomet, košarku, odbojku, stolni tenis i stolni nogomet. Četvrtak je bio možda najuzbudljiviji dan, tada smo vlakom otputovali u Gyenesdias u Extrempark. Svatko je mogao više puta proći kroz izabrane staze. Najvještiji su mogli testirati 70 prepreka. U nedjelju smo pogledali prekrasni dvorac u Keszthelyu. U glavnoj smo ulici sreli časne sestre iz Zagreba i na naše iznenađenje našli sladoled iz Hrvatske. Prodavaču je bilo toliko drago što smo s njim razgovarali na hrvatskome da nas je častio sladoledom. Svake večeri imali smo neko malo natjecanje, a poslije igre djeca su uvijek tražila disko.

Naš je tabor na Balatonu postigao svoj cilj, učenici preko raznih igara vježbali su hrvatski jezik, postali su dobri i vjerni prijatelji. Neki su već i otišli u posjet u Osijek, pet dana nakon završetka tabora. U tome da je ovaj tabor mogao biti tako uspješan veliku su ulogu imali naši dragovoljci koji su bili skroz oduševljeni, uvijek su imali nove zamisli, mnogo su se igrali s malima. Ove je godine suradnja nastavnika iz Osijeka i Pečuha bila uzor-

na, pa je tijekom kampa došlo i do velike razmjene stručnog iskustva između dvije škole.

S bezbroj lijepih doživljaja, ali već s mnogo novih zamisli, opet vas čekam sljedećeg ljeta u kamp na Balatonu.

Marica Dudaš
vođa kampa

Za buduće svirače

Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ zadnjega je kolo-voškog tjedna organizirao kamp puhačke glazbe za osnovnoškolsku djecu radi ponovnog populariziranja tradicionalne puhačke glazbe u regiji. O uspješnosti kampa govori i broj upisanih učenika kod učenja puhačke glazbe od jeseni, koja se odvija u prostorijama Zavoda u suradnji s letinjskom Glazbenom školom uz ravnanje Serdahelca Stjepana Prosenjaka.

Polaznici glazbene škole među članovima orkestra

Lena i Mate prvi put su puhnuli u glazbalo.

Pomurje je nekoć bilo poznato po sviračima puhačke glazbe, nije bilo nijedne zabave ni svadbe bez njih. U zadnje se vrijeme to izgubilo, samo se katkad pozivaju stari svirci, opao je interes učenja sviranja na puhačkim glazbalima. Da bi se vratio sjaj tradicionalnoj puhačkoj glazbi, Zavod „Stipan Blažetin“, na čelu s ravnateljicom Zoricom Prosenjak Matola započeo je podučavanje glazbe na puhačkim glazbalima. U svemu tome pomaže ravnatelj letinjske Glazbene škole Stjepan Prosenjak i njegovi suradnici.

– Već prošle godine razmišljali smo o tome da bi trebalo nekako popularizirati puhačku glazbu, naime ona je bila karakteristična za našu regiju, međutim to je bila godina uhodavanja i još se nije vidjelo kako bi se to moglo ostvariti. Kao mamac, prvo smo organizirali kamp da se djeca, roditelji malo upoznaju s glazbalima, učenjem i vrlo smo zadovoljni. Djeca su se vrlo dobro osjećala u kampu. U glazbenu školu upisalo se petnaestero djece iz naših hrvatskih sela, kazala je ravnateljica Zavoda gđa Matola.

Zahvaljujući kampu za puhače, od 15. rujna, u suradnji s letinjskom Glazbenom školom, u prostorijama Zavoda podučava se učenje puhačke glazbe. Tjedno dva puta, u utorak i četvrtak održavaju se sati solfedža i sviranja. Ravnatelj glazbene škole Stjepan Prosenjak veoma je zadovoljan, kaže da su uvjeti odlični, sva djeca sada počinju učiti glazbu, tako mogu krenuti s iste razine, i to je dobra osnova za utemeljenje maloga puhačkog sastava, naravno za to će trebati više godina i mnogo vježbe. Ravnatelj će nastojati da uzima u obzir i hrvatsko podrijetlo djece i da se posebno pozabavi i hrvatskim tematikama, na solfedžu će učiti i o hrvatskim pučkim popijevkama, a jednako tako učiti će i neke izraze teorije glazbe na hrvatskome jeziku, odnosno u sviranje će uvrstiti hrvatske skladbe. Polaznici su svi učenici serdahelske osnovne škole iz raznih hrvatskih pomurskih naselja, neki od njih već sviraju i tamburicu, pa učenje teorije glazbe pomoći će im i u tome. Budu li polaznici ustrajni, za 2-3 godine regija će imati mlade svirače.

Upoznavanje sa saksofonom

Upoznavanje sa saksofonom

beta

Skupno hrvatsko shodišće u Celje

Hodočasnici iz Petrovoga Sela, Narde, Hrvatskoga Židana, Prisike, Kisega, Dušnoka i Budimpešte

U organizaciji Šandora Petkovića, predsjednika Hrvatske samouprave u Kisegu, vjernici iz Petrovoga Sela, Narde, Gornjega Četara, Kisega, Hrvatskoga Židana, Prisike, Unde i Čeprega piše su krenuli na put u Celje na skupno hrvatsko shodišće ovoga ljeta. K njim su se priključili i prijatelji iz Dušnoka i pišaki iz Budimpešte, tako da su oko sedamdesetimi dospili 26. augustuša, u subotu, k Celjanskoj Majki Božjoj. Tamo ih je čekala rodbina, prijatelji i poznanici da skupa molu Majki slav-

Bizonjska grupa vjernikov

Koljnofski i bizonjski hodočasnici na skupnom putu

skih narodov. Ki su ranije došli na autobusi ili na privatni auti, mogli su sudjelovati na križnom putu na kalvariji u 14.30 uri. Do svetačne svete maše, do 19 uri, vjernici Gradišća napunili su celjansku katedralu. Po svetačnom ulazu Putujuće Celjanske Marije dr. Michael Staberl i ravnatelj shodišća mag. Željko Odošačić su pozdravili nazočne. Tamburaški orkestar Konjić (Hrvatski Jandrof, Čunovo) i Muško

jačkarno društvo Hrvatskoga Jandrofa su muzički oblikovali vjerski susret. Ophod sa svićami veliko mnoštvo ljudi je pratilo na ulica. Ovo je već početak bio zbogomdavanja Putujućoj Mariji Celjanskoj, ku su sad napriježeli na čuvanje od Jandrofcev vjernici Cogrštofa. U jubilaranom ljetu „100 ljet Fatima“ uz prošnje i zahvalne riči molitve su glušile i za mir po svitu.

Marija Fülöp-Huljev

HRVATSKI ŽIDAN

Za vrime Domovinskoga boja u Hrvatskoj, naša sela u Gradišću mnogim školarom i pedagogom su dali duglje ali kraće vrime utočišće. Za dvadeset i petimi ljeti Hrvatska samouprava Hrvatskoga Židana poziva tu dicu, danas odraščene s familijami skupa da se ponovo strefu jur u miru i veselju i sudjeluju na trodnevnom spravišću, zadnji vikend ovoga miseca. Kako nam je rekao načelnik sela Štefan Krizmanić, gosti će doći 29. septembra u petak, i primaju se od 14 do 19 uri u Staračkom klubu, kade će biti izrečena dobrodošlica uz večeru. Od 20 uri se začme druženje i tamburaški večer. Drugi dan jur od 9 uri se posjećuje u Prisiki Zbirka sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj, pohodit će se hodočasno mjesto „Peruške Marije“ u lozi, a i znamenitosti sela, a u 13 uri je skupni objed. Od 15 uri su svi pozvani na svečani program, potom na večeru i uz taborski oganj ter mužiku se nastavlja sprijateljavanje. U nedilju za svetom mašom i objedom luču se domaćini i gosti, ovput vjerojatno u ufanju da neće morati čekati još jednoč 25 ljet do ponovnoga susreta.

Hrvatska samouprava Petrovoga Sela, Općina Petrovoga Sela, Rimokatolička fara Petrovo Selo, Odbor „Škrinje vridnosti“ Petrovoga Sela i Kulturno društvo Sv. Petra i Pavla u New Yorku s poštovanjem Vas poziva 1. oktobra, u nedilju na petrovisku priredbu pod imenom

ČER - DANAS - ZUTRA

s programom:

10.00 Sveta maša u kapeli

10.45 Otvaranje Hiže vridnosti

Svetačni govori:

Zsolt V. Németh državni tajnik i parlamentarni zastupnik

Ferenc Kurcz, predsjednik Kulturnog društva Sv. Petra i Pavla u New Yorku

Agica Jurašić-Škrapić, načelnica Petrovoga Sela

12.00 Obid u šatoru

Muzika: Koprive i Žgano

14.00 Kulturni program u šatoru

Nastupaju:

– dica iz čuvarnice i osnovne škole

– današnji i bivši tančoši, jačkari

i guslači

Otpodne u kulturnom domu predstavljaju se domaći pjesnici i kompozitori. Dicu čekaju djela-onica za načinjane bobov iz kukorične slame, kot i stare drivene igre na dvoru općinskoga stana.

16.00 Razgledavanje Hiže vridnosti s peljanjem

17.00 Stari Pinka band u šatoru

19.00 „Ugarska, rad te imam!”

– Skupno jačenje s muzikom u šatoru

20.00 Nažgat će se oganj radosti

Pozivnica

GLAZBENO DRUŠTVO
Vila Velebita
POŽEGA

KONCERT

NASTUPA

Mješoviti pjevački zbor „Vila Velebita“ sa solistima i tamburaški orkestar Glazbene škole u Požegi

KONCERT ĆE SE ODRŽATI

21. listopada 2017. s početkom u 19,00 sati

Gradskom kazalištu Városi Színházterem (Baja, Oroszlán u. 3)

Program se ostvaruje potporom:

MEĐIŠKI CENTAR Croatia **HRVATSKI glasnik**

Dan Nikole Zrinskog u Keresturu 29. rujna 2017.

9:00: Svečanost u Seoskome domu

- Prisega prvoškolaca
- Dodjela Stipendija „Prof. dr. Karlo Gadanji”
- Prisega novih kadeta
- Proglašenje rezultata natječaja za pomurske i međimurske škole
- Dodjela medalja sudionicima Utrke u spomen Nikoli Zrinskom

11:00: U predvorju otvaranje izložbe od radova učenika

11:00: Natjecanje u učenju riječi (na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku), krasopis

13:00: Biciklistička staza dionica do Novoga Zrina

13:00: Natjecanje u kazivanju stihova.

BUDIMPEŠTA

„Poslije 40 godina ponovno u Patakyju” naslov je jubilarnog koncerta sastava Vujičić, koji se priređuje u subotu, 30. rujna 2017., od 19 sati u kazališnoj dvorani Majdanskoga kulturnog središta „Sándor Kőrösi Csoma” (X., Trg sv. Ladislava 7). Sastav Vujičić, nositelj Kossuthova odličja, 1977. godine nastupio je u emisiji Mađarske televizije „Ki mi tud?”, koje je bilo u Patakyju, i osvojio prvo mjesto. Poslije 40 godina vraća se na to legendarno mjesto, i jubilarnim koncertom prisjeća se svojega tadašnjega nastupa. Gost je večeri sastav Babra. Cijena je ulaznice 1500 forinta.